

Чурикова Катерина Володимирівна (Одеса) – магістр 1-го року навчання соціально-гуманітарного факультету, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського».

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ СИНТЕЗ У СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

У час становлення сучасного інформаційного суспільства сфери науки і освіти не обходяться без змін. Розуміння того, що весь світ проникнутий інформацією, яка є цілісною та інтегруючою, змушує інакше подивитися на роль та прагматичне призначення науки та освіти для сучасного суспільства.

Сучасний освітній процес потребує невідкладного реформування і багато людей вже усвідомлює це. Головною метою освіти є формування гармонійної, всебічно розвиненої особистості, яка зможе реалізувати свої потенційні можливості та діятиме на користь суспільства та людства в цілому. Одним з найефективніших методів для досягнення цієї мети є застосування міждисциплінарного підходу у процесі навчання.

Навчаючись у школі діти поступово вивчають різні науки – математику, історію, фізику, хімію, біологію та ін. Всі вони викладаються як розрізнені, відмежовані, повноцінні сфери наукового знання, які не потребують певних знань, методів, досліджень інших сфер знання. Це формує у дітей уявлення про те, що світ є розділеним і складається з частин, які не пов'язані та незалежні одна від одної. Через таке світобачення та світосприйняття у світі досі відбуваються війни, існує бідність, соціальна несправедливість. Одні протиставляють себе іншим, борються за права свого народу або нації, принижуючи права інших, відстоюють свої інтереси, не рахуючись з інтересами інших людей. Подібна організація освітнього процесу обумовлює таке світобачення людей, в основі якого лежить уявлення про те, що у кожної людини є певна «своя частина», яка не має відношення до інших людей і піклуватися потрібно лише про неї. Але це не так і нам потрібно змінити таке уявлення про світ.

Так, наш світ складається з багатьох різних частин, з різних континентів, країн, народів, але все це є цілісним та взаємопов'язаним. Коли людина зрозуміє та прийме цей холізм, вона почне поважати та цінувати інші народи, нації, їх культури, традиції, вона не буде намагатися ставити свою націю вище іншої, доводити, що її народ краще будь-якого іншого, а буде товаришувати та співпрацювати з іншими на благо всього людства. Це стосується і сфери науки. Адже науки, у більшості, розвиваються ізольовано одна від одної, наукові досягнення однієї сфери знання не впливають на досягнення та розвиток іншої. Більшість вчених сходяться на думці, що всі сучасні науки розвинулися колись з однієї – з філософії. Філософія виступала синтезуючою наукою, яка забезпечувала найбільш цілісну картину світу, об'єднуючи розрізнені об'єктивні та суб'єктивні уявлення про оточуючий світ. Але, на сучасному розвитку науки, ми дуже пристрастилися до конкретизації, диференціації, віддалившись від інтеграції та міждисциплінарного синтезу наукових знань. Йдеться не про виникнення якоїсь єдиної науки, про яку мріяли логічні позитивісти. Завжди будуть існувати серйозні відмінності не тільки між природничими науками та науками про людину, але також і всередині перших (наприклад, між фізикою і геологією), і всередині других (наприклад, між психологією та історією). Процес диференціації наукового знання буде продовжуватися, будуть виникати нові наукові дисципліни, але потрібно розвивати та підтримувати принципову єдність дослідницьких методів. Міждисциплінарний синтез наукових знань дозволить використовувати декілька точок зору, концепцій, теорій для вирішення однієї і тої ж проблеми (принцип конструктивного

альтернативізму Дж. Келлі) та відкриє здатність будь-якого знання не тільки пояснювати те чи інше явище, але і слугувати засобом відкриття нових знань (системний підхід Е.Г. Юдіна).

Висновок. Сучасні сфери освіти і науки потребують застосування міждисциплінарного синтезу. Вчитель сучасного освітнього процесу – це професіонал, який може забезпечити інтеграцію навчальних дисциплін, ефективно організувати процес навчання, правильно використовувати такі міждисциплінарні методи як синергетика, системний підхід, герменевтика та ін. та реалізувати головну мету освіти.